

Karol Weitz

Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku w sprawie gospodarczej

Palestra 50/11-12(575-576), 237-240

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WNIOSEK O SPORZĄDZENIE UZASADNIENIA WYROKU W SPRAWIE GOSPODARCZEJ

Ustawą z 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804)¹ dokonano nowelizacji art. 479⁹ § 1 k.p.c. Przypomnijmy, że przepis ten ustanawia powinność dokonywania doręczeń przez stronę reprezentowaną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego odpisów pism procesowych z załącznikami bezpośrednio stronie przeciwnej. Do pisma procesowego wniesionego do sądu strona dołącza wówczas jedynie dowód doręczenia drugiej stronie odpisu pisma albo dowód wysłania go listem poleconym. Jedynie co do pism procesowych wskazanych w art. 479⁹ § 2 k.p.c. ustawodawca odstępuje od reguły bezpośredniego doręczania stronie przeciwnej i przyjmuje – zgodnie z ogólnymi regułami (art. 131 § 1 k.p.c.) – zasadę oficjalności doręczeń. Wspomniana zmiana art. 479⁹ § 1 k.p.c. polegała m.in. na tym, że obecnie sankcją za niedołączenie do pisma wniesionego do sądu dowodu doręczenia stronie przeciwnej odpisu pisma lub dowodu wysłania go listem poleconym jest zwrot pisma bez wzywania do usunięcia tego braku (wyłączenie stosowania art. 130 § 1 k.p.c.). Na tle nowego brzmienia art. 479⁹ § 1 k.p.c. w niektórych sądach wykształciła się praktyka polegająca na stosowaniu sankcji przewidzianej w tym przepisie do wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.) – jeżeli strona, która jest reprezentowana przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego nie dołączała do wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku w sprawie gospodarczej dowodu doręczenia stronie przeciwnej odpisu tego wniosku albo wysłania go jej listem poleconym, sądy zwracały wniosek bez wzywania do uzupełnienia braku. Praktyka taka miała niebagatelne znaczenie – kodeks przewiduje, że kwestia, czy strona skutecznie zażądała sporządzenia uzasadnienia wyroku, ma znaczenie dla ustalenia początku biegu terminu do wniesienia apelacji (art. 369 § 1 i 2 k.p.c.). W okolicznościach danej sprawy mogło się okazać, że zwrot wniosku o sporządzenie uzasadnienia nastąpił już po upływie terminu do wniesienia apelacji liczonego na wypadek, gdy wniosek nie został skutecznie złożony.

Podniesiony problem był przedmiotem ożywionej dyskusji prowadzonej głównie na łamach „Palestry”. Stanowisko, że art. 479¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 125 § 1 k.p.c. i art. 128 k.p.c. ma zastosowanie także do wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku wydanego w sprawie gospodarczej, prezentowali A. Malicki² i A. Marcinkowski³. Autorzy ci przyjęli, że skoro wniosek o sporządzenie uzasadnie-

¹ Ustawa ta weszła w życie 5 lutego 2005 r.

² A. Malicki, *O niebezpieczeństwie dla adwokata wynikającym z możliwości zwrotu jego wniosku o uzasadnienie wyroku w sprawie gospodarczej*, „Palestra” 2005, Nr 5–6, s. 242–243.

³ A. Marcinkowski, *Czyżby nowa wykładnia art. 479⁹ k.p.c.?*, „Palestra” 2005, Nr 7–8, s. 233.

nia wyroku jest pismem procesowym w rozumieniu art. 125 § 1 k.p.c., to odnosi się do niego wynikający z art. 128 k.p.c. obowiązek strony dołączania jego odpisu dla strony przeciwnej. W świetle przepisu art. 479⁹ § 1 k.p.c. oznaczać to miało, że w sprawie gospodarczej strona reprezentowana przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego ma obowiązek doręczenia stronie przeciwnej bezpośrednio odpisu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a do pisma wniesionego do sądu powinna dołączyć dowód doręczenia drugiej stronie odpisu wniosku albo dowód wysłania go listem poleconym. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku nie jest bowiem wymieniony w art. 479⁹ § 2 k.p.c. wśród pism procesowych, do których nie ma zastosowania wynikający z art. 479⁹ § 1 k.p.c. obowiązek dokonywania doręczeń bezpośrednio stronie przeciwnej.

Pogląd odmienny wyrażony został przez B. Draniewicza⁴ oraz M. Wojtyczka⁵. Autorzy ci przyjęli, że strona reprezentowana przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego nie ma – na podstawie art. 479⁹ § 1 k.p.c. – obowiązku bezpośredniego doręczania stronie przeciwnej odpisu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku w sprawie gospodarczej, a w konsekwencji nie ma również obowiązku dołączenia do wniosku, który jest wnoszony do sądu, dowodu doręczenia stronie przeciwnej jego odpisu albo dowodu wysłania go listem poleconym. Dla uzasadnienia takiego stanowiska M. Wojtyczek powołał się na to, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku nie jest pismem procesowym, które byłoby w ogóle przeznaczone do doręczenia stronie przeciwnej. Wynika to z faktu, że żądanie sporządzenia uzasadnienia wyroku jest czynnością procesową skierowaną wyłącznie do sądu. Ma ona charakter szczególny choćby z tego powodu, że w konsekwencji zgłoszenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sąd, po sporządzeniu uzasadnienia, doręcza wyrok wraz z uzasadnieniem tylko tej stronie, która zgłosiła wniosek (art. 331 k.p.c.).

Przedmiotową kwestię rozstrzygnął niedawno Sąd Najwyższy. W uchwale z 27 października 2005 r., III CZP 65/05⁶, Sąd ten stwierdził jednoznacznie, że przewidziany w art. 479⁹ § 1 zdanie drugie k.p.c. obowiązek dołączenia do pisma procesowego wniesionego do sądu dowodu doręczenia drugiej stronie odpisu tego pisma albo dowodu wysłania go listem poleconym nie dotyczy wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.).

Zapatrywanie wyrażone przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale należy do pełni podzielić. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.) jest pismem procesowym. Niemniej można twierdzić, że nie jest to pismo procesowe, które byłoby przeznaczone do doręczenia stronie przeciwnej. Wyda-

⁴ B. Draniewicz, *Nowelizacja k.p.c. – wybrane problemy praktyczne*, „Radca Prawny” 2005, nr 4, s. 29–30.

⁵ M. Wojtyczek, *Zakres obowiązku bezpośredniego doręczania pism procesowych przeciwnikowi w sprawach gospodarczych po nowelizacji k.p.c.*, „Palestra” 2005, nr 9–10, s. 70–76.

⁶ Dotychczas niepublikowana.

je się bowiem, że wśród różnorodnych pism procesowych składanych w toku postępowania da się wyróżnić takie, których treść ze swej istoty w każdym wypadku musi być komunikowana stronie przeciwnej (pozew, pisma obejmujące wnioski dowodowe, pisma obejmujące środki zaskarżenia) i które wobec tego objęte są wymaganiami art. 128 k.p.c., polegającym na obowiązku dołączania ich odpisów dla doręczenia ich osobom uczestniczącym w sprawie, oraz takie, które nie są przeznaczone dla innych osób uczestniczących w postępowaniu i wobec tego nie podlegają art. 128 k.p.c. Zaliczyć tu można wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, wniosek o doręczenie orzeczenia czy też właśnie wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Na marginesie należy podkreślić, że założenie, iż wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku nie jest pismem przeznaczonym dla doręczenia stronie przeciwnej i wobec tego jest składany w sądzie bez odpisu dla strony przeciwnej, dominuje od dawna w literaturze polskiej. Wynika to z treści proponowanych przez różnych autorów wzorów pism procesowych. Dotyczy to przykładowo A. Meszorera i J. Warszawskiego⁷, Z. Fenichela i L. Peipera⁸ (na tle art. 139 kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r., który był odpowiednikiem art. 128 k.p.c.), J. Policzkiewicza, W. Siedleckiego i E. Wengerka⁹, K. Popieralskiego¹⁰, A. Zielińskiego i M. Szczepańskiego¹¹ czy A. Goli¹².

Przyjmując powyższe założenie, można twierdzić, że skoro art. 128 k.p.c. nie odnosi się do wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, to do wniosku tego w sprawie gospodarczej nie może mieć również zastosowania art. 479⁹ § 1 k.p.c. Do przeciwnego wniosku nie może prowadzić treść art. 479⁹ § 2 k.p.c. – przepis ten wprowadza wyjątek od przewidzianej w art. 479⁹ § 1 k.p.c. reguły bezpośredniego doręczania odpisów pism procesowych stronie przeciwnej, przywracając – w pewnym zakresie – zasadę oficjalności doręczeń z art. 131 § 1 k.p.c. Niemniej oba przepisy, tj. art. 479⁹ § 1 i art. 479⁹ § 2 k.p.c. odnoszą się tylko do pism procesowych

⁷ A. Meszorer, J. Waszkowski, *Wzory pism procesowych w postępowaniu cywilnym, administracyjnym i podatkowym*, Warszawa 1935, s. 98–100.

⁸ Z. Fenichel, L. Peiper, *Wzory pism adwokackich do kodeksu postępowania cywilnego z objaśnieniami oraz tekstem k.p.c., przepisów wprowadzających, przepisów o kosztach sądowych i komorników*, Kraków 1933, s. 107. Odmienne jednak I. Rosenblüth, *Wzory pism procesowych według kodeksu postępowania cywilnego*, Kraków 1938, s. 406–409. W przygotowanych przez autora wzorach wniosków o sporządzenie uzasadnienia wyroku oraz o jego doręczenie zawsze pojawiała się wzmianka o odpisach jako załącznikach do wniosku.

⁹ J. Policzkiewicz, W. Siedlecki, E. Wengerka, *Wzory pism procesowych w sprawach cywilnych*, Warszawa 1980, s. 258.

¹⁰ K. Popieralski, *Wzory pism procesowych w sprawach gospodarczych*, Kraków 1997, s. 160.

¹¹ A. Zieliński, M. Szczepański, *Warszawski zbiór pism. Postępowanie cywilne*, Warszawa 2000, t. 2a, s. 790.

¹² A. Gola (w:): D. Bugajno-Sporczyk, A. Gola, H. Pietrkowski, T. Żyżnowski, *Wzory pism procesowych w sprawach cywilnych, gospodarczych i rejestrowych*, Warszawa 2003, s. 278.

wych, które ze swej istoty mają podlegać doręczeniu stronie przeciwnej, a ta z kolei kwestia powinna być oceniana tylko z punktu widzenia art. 128 k.p.c.

Wypada podnieść jeszcze jedną kwestię. Od kilkudziesięciu lat ukształtowała się praktyka polskich sądów zakładająca, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku z art. 328 § 1 k.p.c. składa się w sądzie bez odpisu dla strony przeciwnej, ponieważ wymaganie z art. 128 k.p.c. (dawniej art. 139 d.k.p.c.) nie ma tu zastosowania. Ostatnia zmiana art. 479⁹ § 1 k.p.c., polegająca na rozszerzeniu zakresu jego stosowania na wypadek, w którym stronę reprezentuje rzecznik patentowy, oraz na wprowadzeniu sankcji zwrotu pisma procesowego bez wzywania do usunięcia jego braków w razie niedołączenia do niego dowodu doręczenia jego odpisu stronie przeciwnej lub wysłania go listem poleconym nie dokonała żadnej zmiany, jeśli chodzi o stosowanie art. 128 k.p.c. Ze względów czysto pragmatycznych nieuzasadniona wydaje się więc próba zmiany wykładni art. 128 k.p.c., zmiany która powinna znaleźć swój wyraz nie tylko w praktyce stosowania art. 479⁹ § 1 k.p.c., ale także w praktyce stosowania art. 128 k.p.c. w ogólności przez przyjęcie, że brak odpisu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z art. 328 § 1 k.p.c. powinien powodować zastosowanie art. 130 § 1 k.p.c. Dodać także należy, że przeciwko powyższej zmianie przemawia wzgląd na pewność w wykładni i stosowaniu przepisów prawa, tym bardziej iż byłaby to zmiana niekorzystna dla strony wnoszącej wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a z drugiej strony nie polepszałaby ona w istotny sposób sytuacji procesowej innych osób uczestniczących w postępowaniu.

Karol Weitz